

Zicht op Ontwikkelingsvoorsprong

(Signalerings- & overdrachtsinstrument voor
peuters met een voorsprong)

Beschrijving volgsysteem Jonge Kind
peuters (pre-fase)

Juli 2021

slo

een doordacht curriculum
dat doen we *samen*

Verantwoording

2021 SLO, Amersfoort

Mits de bron wordt vermeld, is het toegestaan zonder voorafgaande toestemming van de uitgever deze uitgave geheel of gedeeltelijk te kopiëren en/of verspreiden en om afgeleid materiaal te maken dat op deze uitgave is gebaseerd.

Informatie

SLO

Postbus 502, 3800 AM Amersfoort

Telefoon (033) 4840 840

Internet: <http://jongekind.slo.nl>

E-mail: primaironderwijs@slo.nl

Inleiding

Volgsysteem Jonge Kind

Om de ontwikkeling van peuters en kleuters te volgen, te stimuleren en te registreren zijn er diverse volgsystemen op de markt. Deze kindvolgsystemen kunnen pedagogisch medewerkers en leerkrachten helpen bij het maken van inhoudelijk verantwoorde keuzes in het aanbod aan het jonge kind. Een aanbod dat zowel passend is voor kinderen met een achterstand als voor kinderen met een ontwikkelingsvoorsprong.

Beschrijving van volgsysteem Jonge Kind

Sinds 2013 maakt SLO van veelgebruikte volgsystemen voor jonge kinderen beschrijvingen. SLO geeft met deze beschrijving een objectief beeld van het kindvolgsysteem.

Beschrijvingsformat

Een beschrijving wordt gemaakt aan de hand van een format met dezelfde onderdelen. Daar waar informatie van de uitgever wordt aangehaald wordt dat tussen aanhalingstekens geplaatst. De beschrijving wordt, nadat deze is voorgelegd aan de uitgever, weergegeven en gepresenteerd op de website Jonge Kind van SLO (<http://jongekind.slo.nl>).

Beschrijving

Zicht op Ontwikkelingsvoorsprong

Titel	<i>Zicht op Ontwikkelingsvoorsprong (Signalerings- & overdrachtsinstrument voor peuters met een voorsprong)</i>
Auteur(s)	Mirjam Veldhoven (Cleverbee)
Uitgever	Stichting IQ+ en Cleverbee
Jaar van uitgave	Vierde druk (2021)
Doelgroep	Voor kinderen vanaf 2 jaar
Samenstelling van het volgsysteem	<p>Het instrument is schriftelijk en bestaat uit vier stappen:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Peuterstappen in de ontwikkelingsgebieden (a. <i>Taal; mondelinge taalvaardigheid en ontluikende geletterdheid</i> b. <i>Rekenen; omgaan met getallen en meten</i> c. <i>Sociaal emotionele ontwikkeling; omgaan met jezelf en met anderen</i> d. <i>Motoriek; grote en fijne motoriek</i>) 2. Persoonskenmerken vragenlijst 3. De menstekening van Florence Goodenough 4. Samenvatting en conclusie <p>Het instrument is in pdf-formaat te downloaden via: https://www.stichtingiqplus.nl/download/cleverbee-zicht-op-ontwikkelingsvoorsprong/</p>
Doorgaande lijn	-
Uitgangspunten en doelstellingen van het volgsysteem	<p>“Het instrument Zicht op Ontwikkelingsvoorsprong, voorsprong bij opgroeien, brengt de ontwikkeling van het jonge kind in kaart en inventariseert welke persoonskenmerken het kind heeft ontwikkeld.”</p> <p>Het instrument kan gebruikt worden bij het vermoeden van een ontwikkelingsvoorsprong en/of bij de overdracht naar de basisschool.</p>
Korte beschrijving van visie op het jonge kind zoals aangegeven in het volgsysteem	<p>“Het is niet de bedoeling om dit kind te labelen, maar om zichtbaar te maken wat opvalt aan dit kind, de sterke kanten die ingezet kunnen worden en welke zaken aandacht behoeven. De praktijk laat namelijk zien dat kinderen met een ontwikkelingsvoorsprong zich heel snel kunnen aanpassen aan de groep en met deze informatie kan de pedagogisch medewerker/ leerkracht direct passend begeleiden. Ouders zijn een belangrijke bron van informatie. Niet alleen vanwege hun positie ten opzichte van het kind, maar omdat het vaak voorkomt dat een kind met ontwikkelingsvoorsprong thuis andere zaken (meer?) laat zien dan in de groep. Ouders vullen dus ook een exemplaar in.”</p>

<p>Inhoud</p>	<p>De signalering/observatielijst onderscheidt vier onderdelen.</p> <p>In onderdeel 1 bevinden zich de (reguliere) ontwikkelingsgebieden en deze zijn onderverdeeld in peuterstappen. Deze stappen kunnen ook gesignaleerd worden in een regulier volgsysteem. De stappen zijn ontwikkeld door de CED-groep en gebaseerd op SLO-kerndoelen.</p> <p>Onderdeel 2 bestaat uit een persoonskenmerkenvragenlijst gebaseerd op de Zijnsluikkenmerken van Tessa Kieboom.</p> <p>Hoogbegaafdheid bestaat uit 2 luiken; het cognitieve luik (intellect, creativiteit en motivatie) en het zijnsluik (perfectionisme, rechtvaardigheidsgevoel, kritische instelling en hoge gevoeligheid). Het cognitieve luik wordt zichtbaar door onderdeel 1 of een regulier volgsysteem in te vullen. Door ook de zijnsluik persoonskenmerken mee te nemen in signalering en/of overdracht kan er een breder beeld van het kind neergezet worden en kan de begeleiding ook breed passend worden gemaakt.</p> <p>De menstekening van Goodenough is onderdeel 3 en is een manier om te registreren hoe de cognitie is ontwikkeld en het geeft een beoordeling van het ruimtelijk inzicht van het kind. Dit wordt gedaan door de peuter te vragen een mens / poppetje te tekenen. Aan de detaillering van de tekening worden punten toegekend en vergeleken in een leeftijdsschaal.</p> <p>Als laatste, onderdeel 4, is er een overzicht van de geobserveerde onderdelen. Dit is tevens de plek om de conclusie te trekken of er sprake is van een ontwikkelingsvoorsprong bij dit kind. Geadviseerd wordt om dit gezamenlijk met ouders te doen.</p>
<p>Aspecten taalontwikkeling</p>	<p>De observatielijst kent voor taal de volgende observatielijnen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - mondelinge taalvaardigheid en - ontluikende geletterdheid <p>Deze zijn vervolgens onderverdeeld in verschillende onderdelen, namelijk: woordenschat en woordgebruik (passieve woordenschat, actieve woordenschat), luisteren, vloeiend en verstaanbaar vertellen en gesprekjes voeren (zinsbouw), mening uiten en vragen stellen, ontluikende- en beginnende geletterdheid (oriëntatie op boek en verhaal en leesplezier, oriëntatie op geschreven taal), klankbewustzijn en het alfabet.</p>
<p>Aspecten rekenontwikkeling</p>	<p>De observatielijst kent voor rekenen de volgende observatielijnen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - omgaan met getallen en - meten <p>Deze zijn vervolgens onderverdeeld in verschillende onderdelen, namelijk: omgaan met de telrij, hoeveelheidsbegrippen, erbij en eraf, hoeveelheden representeren, omgaan met getallen, meten (sorteren en ordenen, groottebegrippen, vergelijken), geld, tijd, oriënteren en lokaliseren, construeren, handelen met vormen en figuren.</p>

Aspecten sociaal-emotionele ontwikkeling	<p>De observatielijst kent voor sociaal-emotionele ontwikkeling de volgende observatielijnen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - omgaan met jezelf en - met anderen <p>Deze zijn vervolgens onderverdeeld in verschillende onderdelen, namelijk: samen en spelen en werken 1, samen spelen en werken 2, taak uitvoeren 1, taak uitvoeren 2, keuze maken, aardig doen 1, aardig doen 2, omgaan met ruzie 1, ervaringen delen, jezelf presenteren 1, jezelf presenteren 2, opkomen voor jezelf.</p>
Aspecten bewegingsonderwijs	<p>De observatielijst kent voor bewegingsonderwijs de volgende observatielijnen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - grote en - fijne motoriek <p>Deze zijn vervolgens onderverdeeld in verschillende onderdelen, namelijk: balanceren, rennen, klimmen, springen, balspelen, fijne motoriek 1, fijne motoriek 2.</p>
Werkwijze	<p>De gegevens van het kind worden stapsgewijs genoteerd. Bij het eerste onderdeel markeert de (pedagogisch) medewerker/ouder 'de box' van de laatste gezette stap van de peuter. In totaal is er in (bijna) iedere lijst sprake van 6 mogelijke stappen.</p> <p>Bij de persoonlijkheidskenmerkenlijst wordt de frequentie waarmee een kenmerk bij het kind voor komt ingevuld door te kiezen voor: vaak, soms of nooit.</p> <p>Na het tekenen van het poppetje/mens (onderdeel 3) is er een scoringslijst toegevoegd. Op basis van deze lijst kan het aantal details van het getekende poppetje gescoord worden.</p> <p>In het laatste onderdeel is er sprake van een samenvatting/conclusie. Middels een aantal vragen kan er door de invuller een conclusie getrokken worden of er sprake is van een ontwikkelingsvoorsprong en/of er specifieke persoonskenmerken zichtbaar zijn.</p> <p>Na ieder onderdeel is in het instrument ruimte voor notities.</p>
Aanwijzingen voor registratie	<p>Er is sprake van een normering/scorelijst bij onderdeel 3 'menstekening'. Per detaillering kan er 1 punt gegeven worden. Na het scoren is er een overzicht per leeftijd met het vooropgestelde vereiste puntenaantal.</p> <p>Ook in onderdeel 4 wordt er teruggekeken naar de gescoorde punten in de observatielijst. Er wordt nu gekeken hoe vaak het kind een stap 5 of 6 heeft behaald. Ook wordt het aantal kruisjes van de verschillende persoonskenmerken geteld.</p>
Aanwijzingen voor hulp bij gesignaleerde problemen	<p>In het pdf zijn aanwijzingen voor gesignaleerde zaken niet direct toegevoegd. Er wordt wel verwezen naar de websites van stichting IQ+ en CleverBee voor meer informatie over ontwikkelingsvoorsprong en hoogbegaafdheid.</p>

Opmerkingen	Zicht op Ontwikkelingsvoorsprong is in eerste instantie ontwikkeld voor gastouders die nog geen volgsysteem hebben om de ontwikkeling van hun gastkinderen te kunnen volgen en vastleggen. Momenteel maken veel ouders gebruik van het instrument om de ontwikkeling van hun kind te kunnen duiden (referentiekader). Dat is ook de reden dat het instrument gratis te downloaden is via de site van stichting IQ+.
--------------------	---